

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1690/24
26.9.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Ивана Негића, председника већа, Весне Филиповић и Олге Арсовић, чланова већа, у парници тужиоца Дом здравља Младеновац из Младеновца, улица Краљице Марије бр. 15, чији је заступник Државно правобранилаштво, Београд, улица Косовска бр. 31, против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Урош Андрејић, адвокат из Београда, улица Мише Вујића бр. 2, ради исплате, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Другог основног суда у Београду П 1383/22 од 12.10.2023. године, у седници већа одржаној дана 26.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Другог основног суда у Београду П 1383/22 од 12.10.2023. године у делу става првог изреке којим је **ОБАВЕЗАН** тужени АА из ... да тужиоцу Дому здравља Младеновац из Младеновца на име двоструког износа вредности котизације за семинар исплати износ од 79.830,40 динара са законском затезном каматом од 18.06.2015. године до исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Другог основног суда у Београду П 1383/22 од 12.10.2023. године у преосталом делу става првог изреке тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца Дома здравља Младеновац којим је тражио да суд обавезе туженог АА из ... да му на име двоструког износа накнаде зараде исплати износ од 2.111.392,80 динара са законском затезном каматом од 18.06.2015. године до исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке пресуде Другог основног суда у Београду П 1383/22 од 12.10.2023. године тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 228.375,00 динара, у року од 15 дана по пријему писменог отправака пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Ожалбеном пресудом ставом првим изреке обавезан је тужени АА из ... да тужиоцу Дому здравља Младеновац исплати на име обавезе по Уговору о специјализацији бр. 780 од 02.11.2004. године укупан износ од 2.191.223,28 динара и то на име двоструког износа накнаде зараде од 2.111.392,80 динара и на име двоструког износа вредности котизације за семинар 79.830,40 динара са припадајућом каматом почев од 18.06.2015. године до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Ставом другим изреке вишак тужбеног захтева од траженог износа и то на име двоструког износа вредности котизације за семинар од досуђеног износа као у првом ставу изреке пресуде од 79.830,40 динара па до траженог износа од 130.000,00 динара, односно износ од 50.169,60 динара се одбија као неоснован.

Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 29.250,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено поднео тужени побијајући је у ставовима првом и трећем изреке због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Трошкове другостепеног поступка је образложено тражио.

Тужилац је одговорио на жалбу туженог. Трошкове другостепеног поступка је образложено тражио.

Испитујући правилност и законитост првостепене пресуде у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку – ЗПП (“Службени гласник РС” бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020 и 10/2023 – други закон) Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба туженог основана у односу на део става првог изреке који је преиначен одбијањем тужбеног захтева.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП на које овај суд као другостепени пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању парничне странке су закључиле Уговор о специјализацији бр. 780 дана 02.11.2004. године којим Дом здравља Младеновац упућује доктора АА на специјализацију из ургентне медицине у циљу оспособљавања за обављање стручног рада из ове гране медицине. Специјалистички рад тече од 01.11.2004. године. Чланом 4 уговора је предвиђено да по завршеној специјализацији

радник преузима обавезу да пријави полагање специјалистичког испита у року од 30 дана, да полаже специјалистички испит у року од 6 месеци од завршетка специјализације и да по положеном испиту остане на раду најмање 2 пута дуже него што је трајала специјализација. Чланом 5 је уговорено да уколико тужени не остане на раду време предвиђено чланом 4 уговора дужан је да врати Дому здравља примљену накнаду зараде у бруто двоструком износу, као и у двоструком износу друге накнаде и трошкове који су исплаћени за време трајања специјализације са затезном каматом као и другу штету коју Дом здравља претрпи. По два решења тужиоца у периоду од 01.07.2015. до 01.07.2016. године и у периоду од 02.07.2016. до 01.07.2017. године туженом су по његовом захтеву одобрена два неплаћена одсуства по којима је тужени одсуствовао у периоду од 01.07.2015. године закључно са 30.01.2017. године укупно 18 месеци и 30 дана. Дописом бр. 369 од 21.02.2017. године доктор АА је дао једностран отказ Уговора о раду бр. 715/73 од 06.02.2003. године и тужени је отказао Уговор о раду који му је престао 07.03.2017. године. Према записнику бр. 1561 од 25.07.2017. године дана 25.07.2017. године одржан је састанак у Дому здравља Младеновац у присуству ББ ... и АА бившег запосленог у ДЗ Младеновац коме је саопштено да је имао обавезу по члану 5 Уговора о специјализацији да Дому здравља Младеновац врати накнаду зараде у двоструком бруто износу за једну годину специјализације као и у двоструком износу друге накнаде које су му исплаћене за време трајања специјализације – накнаде за трошкове превоза у износу од 19.550,00 динара, трошкове семестра у износу од 65.000,00 динара и коме је уручен обрачун дуговања у износу од 2.242.392,88 динара. На записнику је др АА изјавио да не може да исплати дуг и да ће морати да одради дуговани износ и потписао је исти. Читањем обрачуна дуговања за др АА по Уговору о специјализацији бр. 780 од 02.11.2004. године под бр. 575 од 27.03.2018. године бруто зарада са доприносима послодавца последње године специјализације износи 1.036.646,44 динара, накнада трошкова превоза за последњу годину специјализације износи 19.550,00 динара, трошак семестра износи 65.000,00 динара, све укупно 1.121.196,44 динара што у двоструком износу је 2.242.392,88 динара. Путем налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке Светлане Тричковић Младеновић, првостепени суд је утврдио да је специјализација туженог трајала 4 године, да се тужени обавезао уговором да по положеном испиту остане на раду најмање два пута дуже, значи 8 година, односно 96 месеци и то у периоду од 31.01.2009. године закључно са 31.01.2017. године у ком периоду су туженом одобрена два неплаћена одсуства које је исти користио у периоду од 01.7.2015. до 30.1.2017. године, а затим дао отказ Уговора о раду од 07.03.2017. године чиме је тужени одсуствовао у периоду од 01.7.2015. до 30.01.2017. године укупно 18 месеци и 30 дана, односно 18,97 месеци, а колико је био у обавези да проведе на раду на основу закљученог уговора о специјализацији. Због неплаћеног одсуства туженог, тужилац је ангажовао у континуитету другог лекара др ВВ за период који тужени није провео на раду током положене специјализације и укупно исплаћен износ зараде докторки ВВ у периоду од 01.7.2015. до 30.1.2017. године износи 2.257.491,15 динара. Осим тога, тужилац је по основу котизације за специјализацију туженог платио износ од 202.000,00 динара. Укупан период у коме је тужени био у обавези, а није провео на раду је 18 месеци и 30 дана што представља 19,76% уговореног периода од 8 година па обрачунати проценат неиспуњењем уговорног периода за двоструки износ уплаћених котизација сразмеран периоду неиспуњења обавезног уговора износи 79.830,40 динара.

Првостепени суд је на утврђено чињенично стање применио одредбе чланова 78,

79 и 174 Закона о раду, затим чланове 124, 132 Закона о облигационим односима, те одредбе Закона о здравственим установама из чланова 181 и 183, па је закључио да је тужбени захтев тужиоца основан. Сходно Закону о здравственој заштити и Закону о облигационим односима тужилац је обезбедио туженом стручно усавршавање и уложио у туженог финансирајући његову специјализацију како би обезбедио стицање знања и вештина са циљем да се уложена средства врате након завршетка специјализације кроз рад туженог код тужиоца. Тужени је током радног односа свесно и наменски са тужиоцем заључио уговор о специјализацији и од тужиоца лично захтевао неплаћено одсуство, па је морао бити упознат са својим правима и обавезама које произилазе из таквих радњи издатим решењима о неплаћеном одсуству у којима је јасно дефинисано да у периоду коришћења неплаћеног одсуства мирују права и обавезе из радног односа, а на састанку одржаном 25.7.2017. године у Дому здравља Младеновац је тужени упозорен на последице непоштовања уговора о специјализацији и обавештен о дугованом износу и висини и своје дужности да врати накнаду зараде у двоструком бруто износу за једну годину специјализације, накнаду трошкова превоза за последњу годину специјализације и за трошкове семестра у дуплом износу, који записник је и тужени потписао и није оспорио износ дуга, чиме сврха уговора није остварена и тужиоцу припада право да од туженог захтева исплату припадјаућег износа на име обавезе по уговору о специјализацији. Висину тужбеног захтева суд је утврдио вештачењем имајући у виду да је тужени оспорио висину потраживања тужиоца, те како је након положеног специјалистичког испита 30.01.2009. године код тужиоца на раду провео 6 година и 5 месеци (од 30.01.2009. до 01.07.2015. године) након чега је 2 године добио на име неплаћеног одсуства до 01.7.2017. године за које време су му мировала права и обавеза из радног односа, а затим тужени дописом од 21.02.2017. године изјавио да раскида уговор о раду и замолио да радни однос престане 07.3.2017. године, чиме тужени није испунио уговорну обавезу према тужиоцу да остане на раду након специјализације код тужиоца двоструко времена колико је трајала специјализација, то је дужан да врати тужиоцу припадајуће износе на име обавезе по уговору о специјализацији коју је утврдио као исплаћену бруто зараду у укупном износу од 2.257.491,15 динара докторки ВВ у периоду од 01.7.2015. године до 30.01.2017. године кога је тужилац ангажовао као доктора исте специјалности као и тужени, који износ је дужан да исплати тужиоцу, као и сразмеран износ плаћених котизација у периоду неиспуњења обавезе по уговору од 79.830,40 динара, док је за вишак тужбеног захтева од 50.169,60 динара на име досуђеног износа за котизацију тужбени захтев одбијен, те одлучено као у ставовима првим и другим изреке.

Правилно првостепени суд закључује, а што међу парничним странакама и није био спорно, да тужиоцу по основу члана 5 уговора због неиспуњења обавезе из члана 4 уговора припада двоструки износ других накнада, у конкретном случају котизације за стручне испите за период неиспуњења уговора правилно обрачунатом у износу од 79.830,40 динара, због чега је у овом делу правилно тужбени захтев тужиоца усвојен.

Међутим, у преосталом делу тужбеног захтева којим су тужиоцу досуђене исплата двоструких износа накнаде зараде од 2.111.392,80 динара, првостепени суд је на правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право.

Наиме, одредбом члана 17 Закона о облигационим односима, прописано је да стране у облигационом односу су дужне да изврше своју обавезу и одговорне су за

њено испуњење (став 1). Обавеза се може угасити само сагласношћу воља страна у облигационом односу или на основу закона (став 2). Члан 26 истог закона, прописује да је уговор закључен када су се уговорне стране сагласиле о битним састојцима уговора. Одредбом члана 262 ЗОО, прописано је, да поверилац у обавезном односу је овлашћен да од дужника захтева испуњење обавезе, а дужник је дужан испунити је савесно у свему како она гласи (став 1). Када дужник не испуни обавезу или задоцни са њеним испуњењем, поверилац има право захтевати и накнаду штете коју је услед тога претрпео (став 2).

Правилно је утврђено да је тужени противно одредби члана 5 уговора поводом упућивања на специјализацију из ургентне медицине од 02.11.2004. године након завршене специјализације остао на раду у Дому здравља Младеновац 6 година и 5 месеци уместо уговорених 8 година па је у обавези да тужиоцу надокнади штету у висини трошкова специјализације и то уплата семестара и примљену накнаду зараде у бруто двоструком износу применом члана 154 Закона о облигационим односима и Закона о здравственој заштити (одредбе члана 181, 184 и 49). Међутим специјализација је посебан вид стручног усавршавања који подразумева и рад са пацијентима у пружању здравствене заштите за време кога специјализанти имају право на зараду с тим што је дужан да у радном односу у здравственој установи из плана мреже проведе двоструко дужи период од периода трајања специјализације, а последице повреде те обавезе по Закону о здравственој заштити нису посебно уређене, већ је прописано да се о правима, обавезама и одговорностима закључује уговор између установа и запосленог. Одредбом члана 60 став 1 и члана 4 Устава Републике Србије је зајемчено право на рад и право на правичну накнаду за рад. Имајући у виду да је специјализант у радном односу, да му за време док му траје специјализација припада зарада као и да програм специјализације обухвата и непосредно пружање здравствене заштите, то тужилац не би могао потраживати примљену накнаду зараде у бруто двоструком износу већ уговорен износ умањен за примљену зараду као стечено право на правичну накнаду за рад.

Наиме, Чланом 60. став 1. и 4. Устава РС, зајемчено је право на рад у складу са законом и да свако има право на поштовање достојанства своје личности на раду, безбедне и здраве услове рада, потребну заштиту на раду, ограничено радно време, дневни, недељни одмор, плаћени годишњи одмор, правичну накнаду за рад и на правну заштиту за случај престанка радног односа, те да се нико тих права не може одрећи.

Законом о раду („Службени гласник РС“, број 24/05...95/18), којим се као матичним законом уређује садржина права на рад, сагласно уставној одредби да се право на рад јемчи у складу са законом, прописано је да се права, обавезе и одговорности из радног односа, односно по основу рада, уређују овим законом и посебним законом, у складу са ратификованим међународним конвенцијама, да се права, обавезе и одговорности из радног односа уређују колективним уговором и уговором о раду, а правилником о раду, односно уговором о раду само када је то овим законом одређено (члан 1); да се одредбе овог закона примењују и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2), да је послодавац дужан да запосленом омогући образовање, стручно оспособљавање и усавршавање када то захтева потреба процеса рада и увођење новог начина и организације рада, да је

запослени дужан да се у току рада образује, стручно оспособљава и усавршава за рад. Трошкови образовања, стручног оспособљавања и усавршавања обезбеђују се из средстава послодавца и других извора, у складу са законом и општим актом. У случају да запослени прекине образовање, стручно оспособљавање или усавршавање, дужан је да послодавцу накнади трошкове, осим ако је то учинио из оправданих разлога (члан 49).

Законом о здравственој заштити („Службени гласник РС“ број 107/05... 113/17) прописано је да се права, дужности и одговорности запослених у здравственој установи, односно приватној пракси остварују у складу са прописима о раду, ако овим законом није другачије одређено (члан 172), а да се под стручним усавршавањем у смислу овог закона подразумева стицање знања и вештина здравствених радника које обухвата специјализација и уже специјализације и да трошкове стручног усавршавања здравствених радника сноси послодавац (члан 181). Чланом 184. овог закона, прописано је да је здравствени радник, односно здравствени сарадник дужан да закључи уговор са здравственом установом, односно приватном праксом о правима, обавезама и одговорностима за време стручног усавршавања у току специјализације, односно уже специјализације (став 9), да је здравствени радник, односно здравствени сарадник дужан да у здравственој установи из плана мреже проведе у радном односу двоструко дужи период од периода трајања специјализације односно уже специјализације, по положеном специјалистичком испиту (став 10). Здравствени радник, односно здравствени сарадник може да обавља здравствену заштиту из области коју специјализира само под надзором овлашћеног здравственог радника, односно здравственог сарадника - ментора (став 11).

Имајући у виду цитиране законске одредбе, произлази да се на права, обавезе и одговорности здравствених радника и сарадника примењују општи прописи о раду, пре свега Закон о раду, осим у погледу оних права, обавеза и одговорности које су Законом о здравственој заштити посебно уређене, када се примењују одредбе тог закона. Специјализација, као облик стручног усавршавања, уређена је Законом о здравственој заштити, из којег произлази да је за време специјализације запослени и даље у активном радном односу у здравственој установи која му је одобрила специјализацију, као и да под надзором ментора може да обавља здравствену заштиту из области коју специјализира. Следом наведеног, специјализација је посебан вид стручног усавршавања који подразумева и рад са пацијентима на пружању здравствене заштите, за време кога специјализант има право на зараду, будући да Законом о здравственој заштити и Законом о платама у државним органима и јавним службама није другачије прописано.

Сагласно наведеном, како је тужени био специјализант у радном односу, да програми специјализације обухватају и непосредно пружање здравствене заштите, у складу са Законом о здравственој заштити, то му за време трајања специјализације припада зарада, због чега је по оцени овог суда, тужилац није доказао колико износи разлика између двоструко примљене накнаде за рад у виду зараде (која тужиоцу припада по уговору) и зараде коју је тужени примио у траженом периоду.

Одредбом члана 231 Закона о парничном поступку прописано је да ако суд на основу изведених доказа (члан 8) не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу о

постојању чињенице примениће правило о терету доказивања. Странка која тврди да има неко право сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривања права, ако законом није другачије прописано. Странка која оспорава постојање неког права, сноси терет доказивања чињенице која је спречила настанак или остваривање права или услед које је право престало да постоји, ако законом није другачије прописано.

У конкретном случају, тужилац према чињеничним наводима тужбе потражује исплату од туженог, обзиром да је тужени прекршио одредбу члана 4 Уговора о специјализацији и код тужиоца на раду провео 6 година и 5 месеци уместо 8 година, те према члану 5 уговора о специјализацији потражује од туженог да врати примљена средства за 1 годину трајања специјализације и то накнаду бруто зараде у двоструком износу, исплаћене накнаде за трошкове превоза у двоструком износу и двоструки износ котизације за 1 семестар, док је тужени висину тужбеног захтева оспорио. Имајући у виду да тужилац није доставио доказе о висини извршених исплата туженом у спорном периоду трајања уговор о специјализацији и то на име исплаћене бруто зараде за 1 годину трајања специјализације (која је по уговору трајала од 01.11.2004. до 31.10.2008. године), већ је суд обавезао туженог да исплати тужиоцу накнаду коју је утврдио у висини исплаћених бруто зарада другом лекару др. ВВ за период од 01.07.2015. године до 30.01.2017. године, док уопште није утврдио колико је тужилац исплатио туженом на име трошкова превоза. На овај начин није утврђено колико износи исплаћена бруто зарада у двоструком износу тужиоцу, за 1 годину трајања специјализације умањена за зараду која му припада по одредбама Устава РС и Закона о раду напред цитираним, нити примљени трошкови превоза у двоструком износу, чиме тужилац није доказао висину тужбеног захтева која је међу парничним странкама била спорна. Како тужилац није имао примедби на налаз и мишљење вештака економско-финансијске струке, није предлагао извођење доказа допуном налаза и мишљења нити другим вештачењем на релевантне околности о висини потраживања, то према правилу о терету доказивања није доказао да износ који тужбом потражује представља двоструки износ накнаде исплаћене зараде бруто тужиоцу за 1 годину специјализације проведене код тужиоца. У ситуацији када је тужени оспорио висину тужбеног захтева и писмени доказ достављен од стране тужиоца, обрачун дуговања за др АА по уговору о специјализацији бр. 780 од 02.11.2004. године и записник са одржаног састанка, у Дому здравља Младеновац од 25.07.2017. године не могу представљати доказ о висини потраживања тужиоца јер се тужбом потражује исплата враћањем примљених средстава за 1 годину трајања специјализације бруто зараде, превоза и котизације у двоструком износу, а тужилац није доказао колико је туженом исплатио средстава за 1 годину трајања специјализације бруто зараде, котизације и превоза. Тужилац није доказао да је трпео штету у виду исплате зараде лекару који је уместо туженог обављао посао лекара у периоду након специјализације тужиоца, нити исту штету тужилац тужбом потражује. Тачно је да суд није везан означеним основом потраживања у тужби али је везан чињеничним наводима тужбе. У конкретном случају, тужилац не потражује накнаду штете због тога што је ангажовао другог лекара у периоду трајања уговора о специјализацији у време док је тужени био на одобреном неплаћеном одсуству већ потражује исплату по члану 5 Уговора о специјализацији.

Како тужилац није доказао висину и обим потраживања од стране туженог, то је тужбени захтев тужиоца у делу за враћање исплатом двоструког износа накнаде зараде

од 2.111.372,18 динара ваљало преиначити и одбити тужбени захтев тужиоца.

Из наведених разлога је применом члана 390 и 394 тачка 4 ЗПП одлучено као ставом првим и другим изреке ове другостепене пресуде.

Како је преиначена одлука о главној ствари у већем делу, то је применом одредбе члана 401 тачка 3 у вези са одредбом члана 165 став 2 ЗПП, преиначена и одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу трећем изреке побијане пресуде, па су применом одредбе члана 153 и 154 ЗПП, туженом досуђени потребни и неопходни трошкови сходно успеху у спору и то за приступ на једно неодржано рочиште у износу од 16.875,00 динара, приступ на 3 одржана рочишта у износу од 29.250,00 динара, за састав једног образложеног поднеска износ од 24.750,00 динара и састав две жалбе од по 49.500,00 динара, укупно 228.375,00 динара по АТ. Туженом нису досуђени трошкови за приступ на неодржано рочиште 20.11.2018. године обзиром да је исто одложено на предлог туженог због тражења додатног рока, што не представља оправдан трошак за вођење поступка.

Имајући у виду успех тужиоца у жалбеном поступку, те да одговор на жалбу не представља нужан трошак за вођење поступка, то је применом члана 165 ЗПП одлучено као ставом четвртим изреке.

Председник већа-судија
Иван Негић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић